

Protocol/kwaliteitskaart

‘Dyslexie’

BS de Ravelinde

Dyslexie

Per 1 januari 2022 volgen wij het landelijke protocol dyslexie en behandeling 3.0. Via het samenwerkingsverband Onderwijscollectief VPR kan vergoede dyslexiezorg aangevraagd worden. De diagnostiek en behandeling van Ernstige Dyslexie (ED) wordt in Rotterdam-Rijnmond vergoed voor kinderen tussen de 7 en 12 jaar in het basisonderwijs. Als er door de gemeente een beschikking is afgegeven is deze maximaal 18 maanden geldig voor onderzoek en behandeling. De behandeling is +/- één jaar, ze krijgen een bepaald aantal minuten beschikbaar voor onderzoek, oudercontact en begeleiding.

Ernstig wil zeggen dat er op 3 meetmomenten sprake is van het laagste niveau op het gebied van lezen ondanks alle extra inzet.

Procedure:

1. De school heeft de taak om een compleet schooldossier op te stellen en het vermoeden van dyslexie te onderbouwen (zie kwaliteitskaart: (vermoedelijk) dyslexie/leesproblemen).
2. De school neemt contact op met de poortwachter het over de gewenste verwijzing.
3. De poortwachter van het samenwerkingsverband beoordeelt deze aanvraag.
4. In afstemming met de ouders (en school) selecteert de poortwachter de specifieke aanbieder van dyslexiezorg; ouders kunnen dus kiezen voor een zorgaanbieder.

De poortwachter bestelt dyslexiezorg bij een aanbieder, waarmee de GR-JR een contract heeft, met behulp van het voorzieningenboek.

5. Ouders kunnen contact opnemen met deze zorgaanbieder. Indien er plek is, dan kan de diagnostiek en behandeling van ED worden vergoed via het samenwerkingsverband.

Landelijk protocol:

<https://www.nkd.nl/app/uploads/2021/09/Protocol-Dyslexie-Diagnostiek-en-Behandeling-3.0-versie-0.99.pdf>

Onderwerp	(Vermoedelijke) Dyslexie/leesproblemen
Betrokken	Leerkracht, kwaliteitscoördinator en ouders.
Verantwoordelijk	Werkgroep taal/lezen, leerkracht.
Opgesteld op	25-09-2020
Geëvalueerd op	2025

Doel

In kaart brengen van de genomen interventies ten behoeve van het analyseren en vooruitbrengen van de leesvaardigheden. De interventies en evaluaties worden beschreven in een (technisch)lees-/spellingdossier (in Parnassys) om een aanvraag te kunnen laten doen voor een onderzoek naar dyslexie en zo in aanmerking te kunnen komen voor vergoede zorg/behandeling.

Aanpak

Groep 1/2 Je hebt een vermoeden van leesproblemen en/of dyslexie	Signalen herkennen en beschrijven in het leerlingvolgsysteem. Mogelijke signalen: Moeite hebben met activiteiten die een beroep doen op het fonologisch en fonemisch bewustzijn: • Auditieve analyse • Auditieve synthese • Foneemmanipulatie: het verklanken van een woord als bepaalde klanken worden weggelaten of toegevoegd. Bijvoorbeeld: als van het woord 'zon' de 'z' weggehaald wordt, welk woord houden we dan over? • Foneemidentificatie: een bepaalde klank herkennen in een woord. Een voorbeeld is: op welk plaatje is een woord dat begint met de 'z' van 'zon' te zien? Naast moeilijkheden met bovenstaande activiteiten, kunnen leerlingen die eind groep 2 weinig letters kennen (de letter-klankkoppeling komt niet van de grond) in groep 3 problemen krijgen met het aanvankelijke leesproces. Leerlingen die later leesproblemen krijgen kunnen de volgende kenmerken vertonen: • Moeite met het onthouden van namen • Moeilijkheden met het onthouden en ophalen van de dagen in de week. • Ordeningsproblemen (bijvoorbeeld objecten in een juiste ordening plaatsen) • Problemen met de woordvinding Kinderen in zorgniveau 2: - Extra beurten in de kring. De methode biedt mogelijkheden voor het variëren naar niveau - Extra begeleiding tijdens inloop, zelfstandig werk, werkles, buiten spelen enz. (individueel of in kleine kring). Eventueel inzet van stagiaire of onderwijsassistente - Preteaching - Na laten vertellen van info die in de kring gegeven is - Regelmatig herhalen van wat geleerd is - Andere leerling laten helpen/uitleggen en daarna aan de leerling vragen dit te herhalen - Tijdens inloop gericht materiaal kiezen, passend bij de onderwijsbehoefte van het kind - Ouders inlichten en tips geven hoe ze zelf thuis kunnen oefenen - Leerling laten verwoorden bv wat hij/zij gaat doen, wat hij/zij nodig heeft enz. tijdens knutselen en werken met ontwikkelingsmateriaal - Belonen/benoemen wat goed gaat Kinderen in zorgniveau 3: - Bouw! inzetten op het moment dat een groep-2-leerling in januari pas 6 of minder letters kent
---	--

	Beschrijf de interventies in een 'interventie' notitie in Parnassys. Vanaf midden groep 2 kan er in overleg met de kwaliteitscoördinator en ouders worden gestart met Bouw! Bij grote twijfel kan er gebruik worden gemaakt van de signaleringslijst voor Kleuters 2.0
Vanaf groep 3 Je hebt een vermoeden van leesproblemen en/of dyslexie	In groep 3 kenmerken leerlingen met leesproblemen zich door aanzienlijke moeite met het omzetten van een letterreeks naar de bijhorende klanken. De woorden worden vaak onnauwkeurig of te langzaam gelezen. De oorzaken van de leesproblemen liggen meestal in het niet kunnen automatiseren van de letter-klankkoppeling (weinig letterkennis) en in een zwak fonemisch bewustzijn. De leerlingen met leesproblemen lezen vaak spellend of radend. Echter, zien we vaak een combinatie van beide strategieën. Concluderend is het dus belangrijk om op de volgende signalen te letten: • Woordherkenning komt niet op gang (radend en spellend lezen) • Auditieve analyse verloopt moeizaam • Auditieve synthese verloopt moeizaam • Het aangeven van de klankpositie in een woord is lastig • Manipuleren met klanken, bijvoorbeeld een klank weglaten en dan het overgebleven woord zeggen lukt moeizaam • Letters benoemen verloopt traag • Teksten worden traag gelezen • Klanktekenkoppeling wordt onvoldoende beheerst • Klanken worden fout gespeld • Woorden worden foutief geschreven • Kennis van spellingregels/spellingpatronen wordt onvoldoende toegepast Kinderen in zorgniveau 2: - 3x per dag extra letters flitsen - Verlengde instructie - Extra leestijd in de klas met leerkracht (fotoboekje, woordstroken, veilig en vlot) - Aandacht voor fonemisch bewustzijn Kinderen in zorgniveau 3 (totaal één uur extra leesbegeleiding bovenop regulier aanbod): - Specifieke interventie afgestemd op de hiaten in de ontwikkeling - 3x per dag 3x alle letters flitsen - Verlengde instructie - Extra leestijd met leerkracht (fotoboekje, woordstroken, veilig en vlot) - Aandacht voor fonemisch bewustzijn - Bouw! - Extra ondersteuning van de onderwijsassistent/leerkrachtondersteuner Route ondersteuning: Na de overdracht (of de herfstsignalering) wordt er in kaart gebracht wat de leerling nodig heeft. Mogelijke opties: - Er is halverwege groep 2 al gestart met Bouw! Zet dit voort. Leerling krijgt ondersteuning op zorgniveau 3. - Leerling valt uit bij de methodetoetsen, er wordt ingezet op zorgniveau 2. - Leerling valt nog steeds uit bij de methodetoetsen na het inzetten van de interventies op zorgniveau 2. Start met het inzetten van Bouw! na overleg met de kwaliteitscoördinator en ouders. Leerling krijgt ondersteuning op zorgniveau 3. Beschrijf de interventies in een 'interventie' notitie in Parnassys. Belangrijk! Halverwege groep 3 start het mogelijk opbouwen van een leerlingdossier dyslexie, zie kopje: opbouw leerlingdossier dyslexie.

Groep 4 Je hebt een vermoeden van leesproblemen en/of dyslexie	Veel van de signalen die genoemd zijn in groep 3, worden ook teruggezien bij het voortgezet lezen en/of spellen. De woordherkenning blijft achter, waardoor het tempo bij kinderen met leesproblemen traag is. Daarnaast is het vlot en nauwkeurig lezen belangrijk voor het begrijpen van teksten. Hierdoor kunnen de leerlingen met leesproblemen onderpresteren bij vakken als begrijpend lezen. Aangezien het technisch lezen van het verhaal veel aandacht vergt, kost het hun meer moeite om ook de tekst goed te begrijpen.
	• Traag spellend of radend lezen van woorden • Het lezen van teksten verloopt minder vloeiend • Demotivatatie of vermijdingsgedrag bij het lezen • Weinig leesplezier • Zwakke woordherkenning • Traag lezen bij stillezen • Vaak extra tijd nodig bij proefwerken • Klanken worden fout gelezen of verwisseld • Basale spellingregels worden onvoldoende toegepast • Klankverwisselingen of weglatingen bij het schrijven van woorden • Fonetisch schrijven • Onvoldoende kennis van spellingregels; weinig spellingbewustzijn • Weinig inzicht in de opbouw van de spelling Kinderen in zorgniveau 2: - Verlengde instructie - Extra leestijd in de klas met leerkracht (fotoboekje, woordstroken, veilig en vlot) Kinderen in zorgniveau 3 (totaal één uur extra leesbegeleiding bovenop regulier aanbod): - Verlengde instructie - Extra leestijd met leerkracht (fotoboekje, woordstroken, veilig en vlot) - Bouw! of Flits! - Extra ondersteuning van de onderwijsassistent. Route ondersteuning: Na de overdracht (of de herfstsignalering) wordt er in kaart gebracht wat de leerling nodig heeft. Mogelijke opties: - Er is in groep 3 al gestart met Bouw! Zet dit voort of vervolg met Flits. Leerling krijgt ondersteuning op zorgniveau 3. - Leerling valt uit bij de methodetoetsen, er wordt ingezet op zorgniveau 2. - Leerling valt nog steeds uit bij de methodetoetsen na het inzetten van de interventies op zorgniveau 2. Start met het inzetten van Bouw! na overleg met de kwaliteitscoördinator en ouders. Leerling krijgt ondersteuning op zorgniveau 3. Beschrijf de interventies in een 'interventie' notitie in Parnassys. Midden groep 4 is het eerste moment dat er een dyslexieonderzoek aangevraagd kan worden als er dossieropbouw is gedaan.
Opbouw Leerlingdossier dyslexie	1. Na de IEP middentoets in groep 3 wordt er voor de risicolezers (pijlje naar beneden) een 'interventie' notitie aangemaakt en in Parnassys gehangen. 2. Na de IEP eindtoets groep 3 wordt bij risicolezers die geen wenselijke groei laten zien het leerlingdossier dyslexie ingevuld met informatie t/m hoofdstuk 5. 3. Bij de overdracht wordt dit dossier meegenomen en wordt meetmoment 1 in hoofdstuk 6 ingevuld en gepland met elkaar. Vanaf begin groep 4 wordt er direct

	gestart met het uitvoeren van de specifieke interventies in het 'leerlingdossier dyslexie' op zorgniveau 3. 4. Halverwege groep 4 kan na IEP middentoets voor het eerst een dyslexie onderzoek aangevraagd worden (bij 3x een lage score + een jaar uitgevoerde interventies). Het leerlingdossier dyslexie wordt aangevuld met de informatie uit groep 4.
Groep 5 t/m 8 Standaard aanpak dyslexie/ leesproblemen	Kinderen in zorgniveau 2: - Verlengde instructie - Extra leestijd in de klas met leerkracht (leesmaatje) - Pre teaching waar nodig (begrijpend lezen) Kinderen in zorgniveau 3 (totaal één uur extra leesbegeleiding bovenop regulier aanbod): - Verlengde instructie - Extra leestijd met leerkracht (leesmaatje) - Tutorlezen met boeken van de technisch lezen methode - Pre teaching (begrijpend lezen) - Extra ondersteuning van de onderwijsassistent - Waar nodig en in overleg compensatie in werk - Bij gediagnostiseerd dyslexie > compenserende hulpmiddelen

Belangrijk:

- Een aanmelding voor diagnostisch dyslexie onderzoek vanuit de school is ontvankelijk indien:
 1. De schoolanamnese en signaleringsgegevens ernstige stagnatie in de lees- (en evt. spelling)ontwikkeling aantonen. Hiervoor geldt als richtlijn dat het kind op drie opeenvolgende meetmomenten een taak voor het vlot lezen van losse woorden op prestatie heeft behaald die tot de zwakste 10% van de relevante normpopulatie behoort.
 2. De gegevens betreffende extra begeleiding op school aantonen dat hierin geen of onvoldoende verbetering optreedt waarbij in ieder geval een periode van een half schooljaar gerichte extra ondersteuning (zorgniveau 3) heeft plaatsgevonden.
- Het is van belang dat alle genomen interventies na elke meting duidelijk uitgeschreven worden en voldoen aan het zorgniveau. Vervolgens moeten de genomen interventies weer geëvalueerd worden.

Informatie voor ouders/ verzorgers

Bespreek je vermoedens en vervolgstappen altijd met de kwaliteitscoördinator en vervolgens met de ouders.

Parnassys

In Parnassys noteer je in de notitie 'interventie' waarop een leerling uitvalt en wat je zorg is rondom de leerling. Je beschrijft wat je aanpak met deze leerling in de klas is. Welke extra begeleiding krijgt het, extra instructies, hoeveel extra tijd, inzet onderwijsassistent/leerkrachtondersteuner etc. (bijvoorbeeld Bouw!, Flits, samen lezen).

Gesprek met ouders wordt ook in een notitie beschreven.

De onderwijsassistente/leerkrachtondersteuner maakt ook een notitie in Parnassys en beschrijft wekelijks wat er geoefend is met de leerling, hoe dit is gegaan, wat er eventueel nog extra geoefend moet worden.

Literatuur

- Technisch lezen in een doorlopende lijn – Marita Eskes.

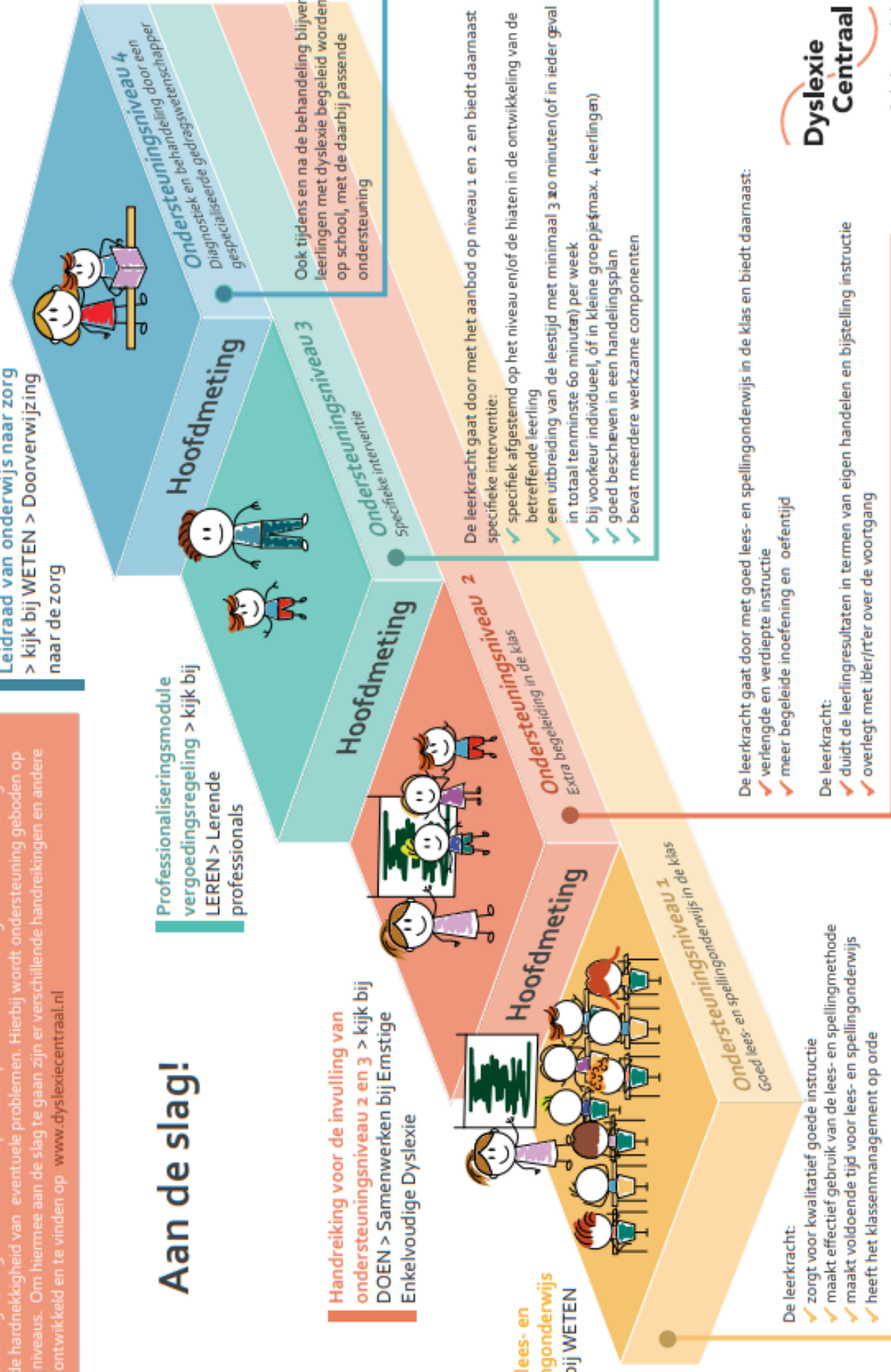
Bij leerlingen met lees- en spellingproblemen is intensieve en passende begeleiding in het onderwijs nodig. Tijdens de begeleiding komt er zicht op het tempo waarin de vaardigheid van de leerling groeit en op de hardnekkigheid van eventuele problemen. Hierbij wordt ondersteuning geboden op verschillende niveaus. Om hiermee aan de slag te gaan zijn er verschillende handreikingen en andere documenten ontwikkeld en te vinden op www.dyslexiecentraal.nl

Aan de slag!

Handreiking voor de invulling van ondersteuningsniveau 2 en 3 > kijk bij DOEN > Samenwerken bij Ernstige Enkelvoudige Dyslexie

Goed lees- en spellingonderwijs > kijk bij WETEN

Leidraad van onderwijs naar zorg > kijk bij WETEN > Doorverwijzing naar de zorg

Checklist aanvraag vergoed dyslexieonderzoek Voorne-Putten

- ☐ De leerling staat ingeschreven in de gemeente Hellevoetsluis, Westvoorne, Brielle of Nissewaard.
- ☐ De leerling zit op het basisonderwijs.
- ☐ De leerling heeft minimaal 15 maanden leesonderwijs vanaf groep 3 aangeboden gekregen. Voor een nieuwkomer geldt minimaal 2 jaar onderwijs in Nederland.
- ☐ De leerling heeft op de 3 laatste hoofdmeetmomenten een E-score op de DMT behaald.
- ☐ De leerling heeft gedurende minimaal 20 weken gerichte begeleiding voor lezen (en indien van toepassing ook voor spelling) ontvangen op ondersteuningsniveau 3, naast ondersteuningsniveau 1 en 2.
- ☐ Wanneer de leerling over de gehele linie zwak scoort is het van belang zicht te krijgen op zijn/haar cognitieve mogelijkheden om uit te sluiten dat het leerprobleem verklaarbaar is vanuit de intelligentie (TIQ 70-79 is twijfel).
- ☐ Laatste versie van het landelijke format 'Leerlingdossier Dyslexie' volledig ingevuld.
- ☐ Format 'Leerlingdossier Dyslexie' ondertekend door directie (verplicht en niet in opdracht) en door intern begeleider.
- ☐ Laatste versie van het format 'Oudervragenlijst aanvraag vergoed dyslexieonderzoek Voorne-Putten' volledig ingevuld.
- ☐ Format 'Oudervragenlijst aanvraag vergoed dyslexieonderzoek Voorne-Putten' ondertekend door beide ouders indien beiden gezag hebben.
- ☐ Uitdraai van een recent en volledig LVS (A-E/DL-DLE/LR).
- ☐ Mogelijke verslagen van onderzoek naar leer- en/of gedragsstoornissen.
- ☐ Mogelijke verslagen van bijvoorbeeld logopedie.
- ☐ Geëvalueerde groeps- en/of handelingsplannen voor lezen (en indien van toepassing voor spelling) specifiek voor de leerling. Uitgevoerd tussen hoofdmeetmoment 1 en 2 en hoofdmeetmoment 2 en 3. Indien Bouw! is ingezet graag het volgende toevoegen:
 - Overzicht waarin de hoeveelheid minuten per week staan weergegeven voor minimaal 20-24 weken;
 - Toetsoverzicht en een korte beschrijving waarin duidelijk wordt wie de toetsen heeft afgenomen en wie de tutor heeft begeleid als er een tutor is ingezet;
 - Korte beschrijving van wat opviel met het werken met Bouw! en bij het afnemen van de toetsen.